

Splošni pregled

Ivan Cankar piše novo dramo, ki bode, v kolikor moremo soditi po tem, kar smo zvedeli doslej o njej, velezanimivo literarno delo. Prizorišče igri bode stara „cukrarna“. V njej nastopi poleg nekaterih mladih naših, umrlih in še živih literatov tudi več oseb, ki so že iz prejšnjih del Cankarjevih znane. Glavna oseba v drami pa bode „Lepa Vida“.

† **Miloš Cvetič**, slavni dramatik in igralec, je nanagloma v Belgradu umrl dne 20. decembra p. l.

Branković Gjorgje (Juri), srbski metropolit v Sremskih Karlovcih in patrijarh srbski, je meseca decembra 1905 praznoval petdesetletnico svojega svečeništva (r. l. 1830. v selu Kulpini v Bački, od l. 1882. škof v Temišvaru, 15 let že metropolit v Karlovcih). Časniki so poročali o tem, cesar ga je odlikoval in prof. Magarašević v Karlovcih mu je napisal obširen opis njegovega delovanja na polju srbske in narodne cerkvene avtonomije in prosvete („Petdeset godina Njegove Svetosti Georgija Brankovića 1855—1905, U Srem. Karlovcima 1905“, 8°, 282 str.). Metropolit karlovški je predstavnik srbske avtonomije v trojedni kraljevini in Ogrski in je zato velevažna javna oseba; to se je jasno pokazalo l. 1848., ko se je vse Srbstvo združilo okoli patrijarha Rajačića za boj z Madžari; metropolit karlovški pa je tudi radi tega najjačji činitelj v razvoju svojega naroda, ker njegova cerkev vodi in vzdržuje velik broj kulturnih institucij (šol).

Doli pod Fruško goro ob Donavi se širi mestece Karlovci; ozadje so mu vinorodna brda, pred njim pa se širi onostran Donave širna planjava ogrska z gozdovi, iz katerih se mi belijo zidovi srbskega manastira (samostana).

Ob glavnem trgu mesteca se dviga veličastna nova palača, patrijarhija; vprav carski dvor je to, velepomembno za vsakega Srba, ki vidi v njem naslikan tisti zgodovinski dogodek, ko se je pred več nego 200 leti srbski narod, bežeč pred Turki, preselil na svoja sedanja selišča v Avstro-Ogrski.

Stojim pred patrijarhom Brankovićem; impozantna postava z dolgo, sivo brado; vljuden in domač, kakor da bi govoril z najožjim prijateljem; omenja mi Strossmayerja; to označuje kakor Brankovića, tako pokojnega vladiko djakovskega.

Bil sem menda prvi Siovenec, ki je imel v aprilu l. 1905. priliko, pokloniti se Njegovi Svetosti, sedanjemu patrijarhu srbskemu! V.

Petdesetletnica „Vaj“ ljubljanskega dijaštva. — Preteklega leta (1905) je minilo pet desetletij, odkar je znamenita osma šola v Ljubljani pisala svoje „Vaje“. „Jeseni l. 1854. so se namreč združili osmošolci: Bril, Erjavec, Mandelc, Tušek, Zarnik in Jenko ter začeli pisati literarni list „Vaje“ . . . To so možje, kateri so nam poleg Cegnarja, Valjavca in Levstika (takrat) osnovali našo leposlovno, osobito pripovedno literaturo.“ (Levec v „Zvonu“ 1879, 354.) — Časi so se sicer izpremenili, a dijaške „Vaje“ bode vselej pobuda rastočim pisateljem. Tem bolj zaslužijo one „Vaje“ petdesetih let prošlega veka, da se jih spominjamo ob njih jubileju. Kdo ve za kateri eksemplar?

Dr. Fran Ilešič.

Nobelova nagrada. Kot literat je dobil Nobelovo nagrado pri zadnjem tekmovanju slavni Poljak Henrik Sienkiewicz.